

137.

U s t a w a

z dnia 4 lutego 1921 roku

o ustanowieniu orderu „Odrodzenia Polski”.

Art. 1. Ustanawia się order „Odrodzenia Polski” w celu nagrodzenia zasług, położonych w służbie dla Państwa i społeczeństwa.

Art. 2. Zasadniczymi odznakami orderu „Odrodzenia Polski” są:

- a) krzyż orderowy czteroramienny, pokryty białą emalją ze złotymi krawędziami; w środku krzyża na czerwonym tle biały orzeł ustawowego wzoru w otoku błękitno-emaljowanym, napis złotymi literami: „Polonia Restituta”; odwrotna strona krzyża złocista, gładka, bez emalji, w środku na czerwono-emaljowanym polu data 1918;
- b) gwiazda orderowa srebrna ośmiopromienna, w środku gwiazdy pokryty białą emalją monogram RP., w otoku błękitno-emaljowanym napis: „Polonia Restituta”;
- c) wstęga orderowa z ponsowej mory jedwabnej z białymi prążkami wzdłuż brzegów.

Art. 3. Order „Odrodzenia Polski” dzieli się na 4 klasy.

Odznakami orderu w poszczególnych klasach są:

- a) w klasie I: wielki krzyż, zawieszony na szerokiej wstędze orderowej, przepasanej z prawego ramienia na lewy bok; obok wstęgi na lewej piersi gwiazda orderowa;
- b) w klasie II: krzyż średniej wielkości, zawieszony na szyi na węższej wstędze; na lewej piersi gwiazda orderowa;
- c) w klasie III: krzyż i wstęga tak, jak w II klasie, bez gwiazdy;
- d) w klasie IV: krzyż mały przypięty do lewej piersi na wstędze wąskiej.

Wzory rysunkowe odznak i ich szczegółowe wymiary według klas, według załącznika, którego oryginał będzie przechowany w Archiwum Dziennika Ustaw Rzeczypospolitej.

Art. 4. Orderem „Odrodzenia Polski” mogą być odznaczeni nieskazitelnego charakteru i sumiennej pracy obywatele, którzy się szczególnie zasłużyli Ojczyźnie przez dokonanie czynów wybitnych, niezwykle zalety umysłu i charakteru ujawniających, a mianowicie:

- 1) wybitną twórczość na polu nauki, sztuki i literatury,
- 2) bezpłatne pełnienie obowiązków publicznych z pożytkiem dla kraju przy wykazaniu wybitnych zdolności i sumienności pracy,
- 3) przysporzenie przewyższających oczekiwania Rządu korzyści przy wykonaniu jego zleceń,
- 4) ulepszenia niezaprzeczone, w jakimkolwiek wydziale administracji krajowej lub samorządu przyjęte i z dobrym skutkiem zaprowadzone,
- 5) zapobiegnięcie wielkim klęskom przez zarządzenie środków spieszych i skutecznych,
- 6) czyny wybitnego męstwa i odwagi,
- 7) wydatne przyczynienie się do rozwoju rolnictwa, przemysłu lub rękodzieł przez dokonanie wynalazków lub trwałą i owocną działalność,

- 8) ofiarną filantropijną działalność,
- 9) przynajmniej dziesięcioletnią wyjątkowo gorliwą i nieskazitelną pracę w urzędach państwowych, cywilnych lub wojskowych, instytucjach samorządowych lub społecznych.

Art. 5. Naczelnik Państwa z tytułu swego wyboru jest kawalerem orderu Odrodzenia Polski I klasy, jest z urzędu Wielkim Mistrzem Orderu i, jako taki, przewodniczy Kapitułe.

Art. 6. Kapituła orderu Odrodzenia Polski składa się z powołanych przez Wielkiego Mistrza, z kontrasygnatą Prezydenta Ministrów, z pośród kawalerów orderu co lat 3 ośmiu członków i 4-ch zastępców.

Art. 7. Kapituła wybiera z pośród swego grona Kanclerza Orderu, który jest zarazem zastępcą Wielkiego Mistrza, jako przewodniczącego Kapituły, oraz sekretarza i skarbnika orderu.

Art. 8. Kapituła zarządza sprawami orderu, przygotowuje i przedkłada do właściwego zatwierdzenia projekty zarządzeń i ustaw w sprawach dotyczących orderu, oraz opinuje w sprawie wniosków o nadanie odznak orderowych.

Dla ważności uchwał Kapituły wymagana jest obecność, poza Kanclerzem, 2-ch członków Kapituły lub ich zastępców.

Przy Kapitułe urzęduje kancelarja orderu pod kierownictwem Kanclerza Orderu.

Art. 9. Odznaki orderowe nadaje Naczelnik Państwa w drodze osobnych dekretów, ogłaszanych w gazecie rządowej, za kontrasygnatą Prezydenta Ministrów.

Dekret o odznaczeniu orderem winien zawierać wyszczególnienie zasług, za które order zostaje nadany.

Nie może być odznaczony poseł ani członek Senatu w czasie trwania ich mandatu, z wyjątkiem pierwszych 15-tu, odznaczonych na wniosek Tymczasowej Rady Orderu (art. 18).

Art. 10. Kandydatów na kawalerów orderu przedstawia Rada Ministrów na podstawie wniosków poszczególnych ministrów, którzy składają je każdy w zakresie swojego działania.

Uchwała Rady Ministrów o przedstawieniu do odznaczenia powinna zapaść większością $\frac{2}{3}$ głosów.

Wnioski poszczególnych ministrów przed złożeniem ich Radzie Ministrów podlegają rozpatrzeniu Kapituły. Opinie Kapituły w zakresie moralnych kwalifikacji nowych kandydatów są dla Rządu obowiązujące.

Art. 11. Naczelnikowi Państwa przysługuje prawo własnej inicjatywy przy nadawaniu odznak orderu i wówczas, kiedy z niego korzysta, wnioski jego wnosi Prezydent Ministrów.

Art. 12. Naczelnik Państwa władny jest na wniosek kapituły, w drodze dekretu, kontrasygnowanego przez Prezydenta Ministrów, ustanowić maksymalną liczbę kawalerów orderu w każdej klasie.

W czasie wojny to ograniczenie traci swoją moc.

Art. 13. Cudzoziemcy, którzy położyli zasługi dla Państwa Polskiego, mogą być zaszczytzeni odznakami orderu wszystkich klas, niezależnie od norm, ustanowionych w art. 1 i 4, nie mogą być jednak członkami Kapituły.

Wnioski o odznaczeniu ich nie podlegają opinii Kapituły i są przedstawiane przez Ministra Spraw Zagranicznych w porozumieniu z właściwymi ministrami. Ministerstwo Spraw Zagranicznych prowadzi ewidencję cudzoziemskich kawalerów.

Art. 14. Odznaczony orderem winien zwrócić do Skarbu rzeczywiste koszty ozdób orderowych. Przepis ten nie dotyczy cudzoziemców.

Rada Ministrów może na wniosek Kapituły zwalniać od obowiązku zwrotu kosztów w całości lub w części także i obywateli polskich.

Wysokość kosztów nadania orderu ustanawia Rada Ministrów na wniosek Kapituły orderu.

Wszystkie wydatki na order, przewyższające wpływy za odznaki orderowe, pokrywa Skarb.

Wszelkie pisma i dokumenty w sprawach orderu „Odrodzenia Polski” nie podlegają obowiązkowi opłaty skarbowej.

Art. 15. Przestaje być kawalerem orderu, kto na mocy wyroku sądowego pozbawiony został praw obywatelskich, lub za czyny niehonorowe na mocy zatwierdzonego przez Naczelnika Państwa orzeczenia Kapituły z listy kawalerów został skreślony.

Art. 16. Szczegóły organizacji Kapituły, zasady i porządek przedkładania wniosków o nadanie orderu oraz przepisy, normujące sposób wręczenia, otrzymania i noszenia odznak orderu—unormowane będą w statucie orderu, ustanowionym w drodze dekretu Naczelnika Państwa na wniosek Kapituły, zatwierdzony przez Radę Ministrów.

Art. 17. Natychmiast po wejściu w życie ustawy niniejszej Naczelnik Państwa zwoła Radę Tymczasową Orderu „Odrodzenia Polski”, w której skład wejdą: Marszałek Sejmu Ustawodawczego, jako przewodniczący, Prymas Rzeczypospolitej—Arcybiskup Gnieźnieński-Poznański, Prezydent Ministrów lub przez niego wyznaczony Minister jako przedstawiciel Rządu, Prezes Akademii Umiejętności, pierwszy Prezes Sądu Najwyższego i przedstawiciel Naczelnego Wodza Wojsk Polskich w stopniu generała.

Art. 18. Tymczasowa Rada Orderu przedstawi Naczelnikowi Państwa wniosek o zamianowanie pierwszych 15-tu kawalerów Orderu, przy czem może przedstawić nie więcej jak 2-ch kawalerów do klasy I, 3-ch kawalerów do klasy II i tyluż do klasy III. Z pomiędzy odznaczonych na wniosek Tymczasowej Rady Orderu kawalerów—Naczelnik Państwa zaprosi Kapitułę Orderu według art. 6.

Art. 19. Wykonanie niniejszej ustawy poleca się Prezydentowi Ministrów.

Art. 20. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej uchwalenia.

Marszałek:

Trąmpczyński

Prezydent Ministrów:

Witos

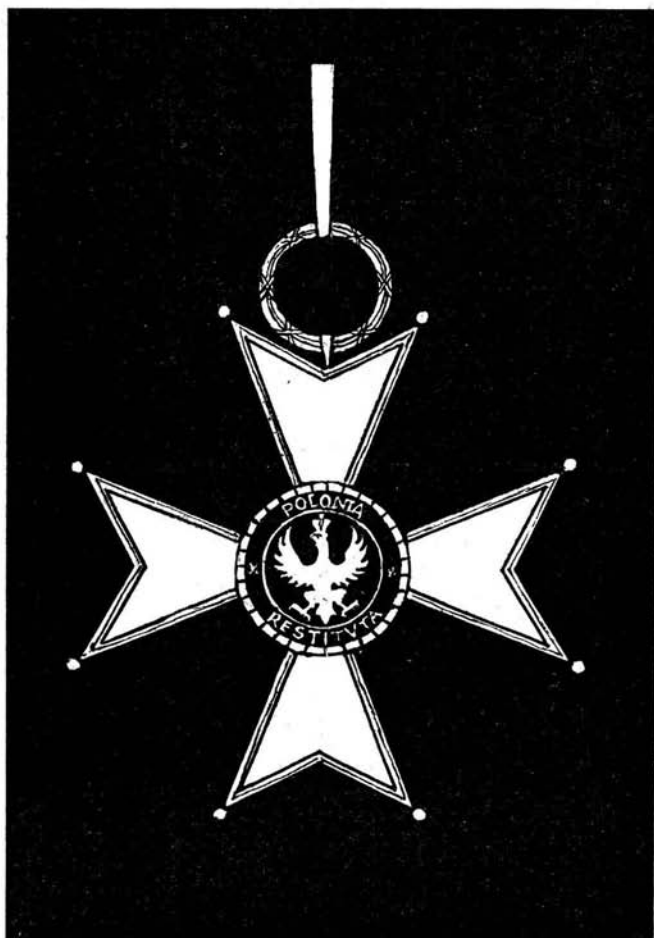
Załącznik

do ustawy o ustanowieniu orderu „Odrodzenia Polski”.

Wzory odznak orderu i ich wymiary.

- a) Wielki Krzyż (art. 3 p. a) wzory № 1 i № 2 wielkość naturalna;
- b) Krzyż klasy II i III: według wzorów № 1 i № 2 średniej wielkości długość Krzyża pomiędzy końcami przeciwległych ramion 58 mm.;
- c) Krzyż klasy IV: według wzorów № 1 i № 2, krzyż mały, długość krzyża pomiędzy końcami przeciwległych ramion 50 mm.;
- d) gwiazda orderu (art. 3 p. a i b) wzór № 3 wielkość naturalna;
- e) wstęga szeroka (art. 3 p. a): według wzoru № 4, szerokość wstęgi 100 mm.;
- f) wstęga węższa (art. 3 p. b i c): według wzoru № 4, szerokość wstęgi 45 mm.;
- g) wstęga wąska (art. 3 p. d) według wzoru № 4 szerokość wstęgi 35 mm.

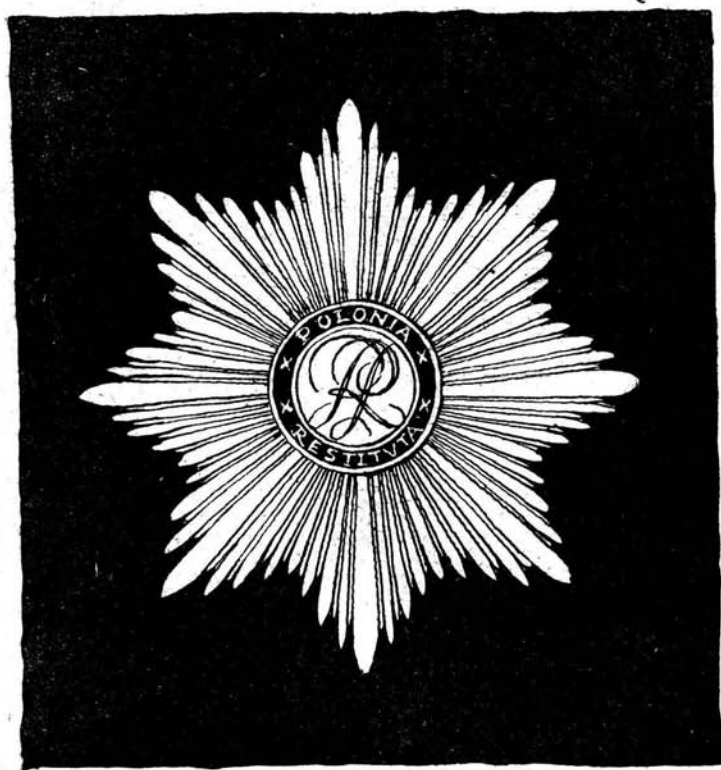
Wzór № 1.

Wzór № 2.

Wzór № 3.

Wzór № 4.

